

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47

เรื่อง

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

(ใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 13)

คำแถลงการณ์

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 13 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลของกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 24 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ฉบับปรับปรุงปี 1994 (IAS No.24, "Related Party Disclosures" (reformatted 1994) โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญไม่แตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37

เรื่อง

การรับรู้รายได้

(ใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 6)

สารบัญ

วัตถุประสงค์

ขอบเขต

คำนิยาม

บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

การเปิดเผยข้อมูล

วันที่มีผลบังคับ

1 – 3

4

5 – 15

16 - 23

24

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ประกอบด้วยข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรหนา เอน และข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติซึ่งถือเป็นคำอธิบายเพิ่มเติมมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ ไม่ถือปฏิบัติกับรายการที่ไม่มีนัยสำคัญ

วัตถุประสงค์

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ขอบเขต

1. มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับกิจการทุกกิจการที่มีบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน หรือมีรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
2. มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติเมื่อกิจการที่เสนอรายงานมีความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 3
3. ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างกิจการที่เสนอรายงานกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันที่ทำให้กิจการที่เสนอรายงานต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มีดังต่อไปนี้
 - 3.1 กิจการที่มีอำนาจควบคุมกิจการที่เสนอรายงาน กิจการที่ถูกควบคุมโดยกิจการที่เสนอรายงาน หรือกิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันกับกิจการที่เสนอรายงานไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งกระทำผ่านบริษัทที่ทำหน้าที่ถือหุ้น บริษัทย่อย และกิจการที่เป็นบริษัทย่อยในเครือเดียวกัน
 - 3.2 บริษัทร่วม (ดูมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม)
 - 3.3 บุคคลที่มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อกิจการที่เสนอรายงานเนื่องจากมีอำนาจออกเสียงในกิจการที่เสนอรายงานไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม
 - 3.4 สมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดกับบุคคลตามข้อ 3.3 ซึ่งมีอำนาจชักจูงบุคคลตามข้อ 3.3 หรืออาจถูกชักจูงให้ปฏิบัติตามบุคคลตามข้อ 3.3 เมื่อมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับกิจการที่เสนอรายงาน

3.5 ผู้บริหารคนสำคัญ กรรมการ หรือพนักงานของกิจการที่เสนอรายงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการวางแผน ส่งการ และควบคุมการดำเนินงานของกิจการที่เสนอรายงาน

3.6 สมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดกับบุคคลตามข้อ 3.5 ซึ่งมีอำนาจชักจูงบุคคลตามข้อ 3.5 หรืออาจถูกชักจูงให้ปฏิบัติตามบุคคลตามข้อ 3.5 เมื่อมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับกิจการที่เสนอรายงาน

3.7 กิจการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

3.7.1 เป็นกิจการที่บุคคลตามข้อ 3.3 ถึง 3.6 มีอำนาจออกเสียงอย่างเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะ เป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม

3.7.2 เป็นกิจการที่บุคคลตามข้อ 3.3 ถึง 3.6 สามารถใช้อิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะ เป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม

3.7.3 เป็นกิจการที่มีเจ้าของเป็นกรรมการหรือผู้ถือหุ้นใหญ่ของกิจการที่เสนอรายงาน

3.7.4 เป็นกิจการที่มีผู้บริหารสำคัญเป็นคนเดียวกับกิจการที่เสนอรายงาน

ในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในแต่ละรายการ กิจการต้องคำนึงถึงเนื้อหาของความสัมพันธ์มากกว่ารูปแบบทางกฎหมาย

คำนิยาม

4. คำศัพท์ที่ใช้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มีความหมายโดยเฉพาะดังต่อไปนี้

บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	หมายถึง	บุคคลหรือกิจการที่สามารถควบคุมบุคคลหรือกิจการอื่น หรือสามารถใช้อิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญในการตัดสินใจด้านการเงินหรือการดำเนินงานของบุคคลหรือกิจการอื่น
---------------------------------	---------	--

รายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	หมายถึง	การโอนทรัพยากรหรือภาระผูกพันระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันโดยไม่คำนึงว่า ได้มีการคิดราคาระหว่างกันหรือไม่
--	---------	---

การควบคุม

หมายถึง

อำนาจในการกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของกิจการเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการนั้น ความหมายของการควบคุมตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ต้องนำมาปฏิบัติโดยอ้างอิงกับข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง งบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย

อิทธิพลอย่างเป็น

หมายถึง

อำนาจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของกิจการแต่ไม่ถึงระดับที่จะควบคุมนโยบายดังกล่าว ความหมายของการมีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ต้องนำมาถือปฏิบัติโดยอ้างอิงกับข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม

สาระสำคัญ

บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

5. การที่กิจการมีความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเป็นเรื่องปกติทางการค้าและการประกอบธุรกิจ ตัวอย่างเช่น กิจการอาจให้บริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมดำเนินงานแต่ละส่วนของกิจการ หรือกิจการอาจซื้อส่วนได้เสียในกิจการอื่นเพื่อการลงทุนหรือเพื่อการค้าในสัดส่วนที่จะทำให้กิจการมีอำนาจควบคุมหรือมีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อการตัดสินใจทางการเงินและการดำเนินงานของกิจการที่ไปลงทุน
6. ความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจมีผลกระทบต่อฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการที่เสนอรายงาน เนื่องจากกิจกรรมระหว่างกิจการที่เสนอรายงานกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจไม่เกิดขึ้นหากบุคคลหรือกิจการนั้นไม่เกี่ยวข้องกับกิจการที่เสนอรายงาน หรือเนื่องจากรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจมีจำนวนที่แตกต่างอย่างเป็นสาระสำคัญกับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

7. ความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจมีผลกระทบต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการที่เสนอรายงานแม้ว่ารายการบัญชีระหว่างกิจการที่เสนอรายงานกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจะไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกิจการที่เสนอรายงานกับบุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกันหรือมีผลกระทบต่อรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ตัวอย่างเช่น บริษัทย่อยอาจเลิกความสัมพันธ์กับคู่ค้าเมื่อบริษัทใหญ่เข้าซื้อบริษัทย่อยอีกแห่งหนึ่งซึ่งทำการค้าประเภทเดียวกับคู่ค้ารายเก่า ในทำนองเดียวกันบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจมีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อกิจการที่เสนอรายงานทำให้กิจการที่เสนอรายงานละเว้นจากการประกอบกิจกรรมบางอย่าง เช่น บริษัทย่อยอาจได้รับคำสั่งจากบริษัทใหญ่ไม่ให้ทำการวิจัยและพัฒนาที่เป็นของบริษัทเอง
8. มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่ได้กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันหากรายการบัญชีระหว่างกันไม่เกิดขึ้นเนื่องจากผลกระทบดังกล่าวยากที่จะกำหนดได้
9. ตามปกติ การโอนทรัพยากรระหว่างบุคคลหรือกิจการจะเกิดขึ้นตามราคาดั้งเดิมที่ทั้งสองฝ่ายตกลงแลกเปลี่ยนกัน การต่อรองราคาที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกันมักทำขึ้นอย่างเป็นอิสระ ในขณะที่การต่อรองราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจะมีความยืดหยุ่นกว่าการต่อรองราคาที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน
10. การกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจทำได้หลายวิธี
11. การกำหนดราคาของรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจทำได้โดยการใช้วิธีเปรียบเทียบกับราคาภายนอก การกำหนดราคาวิธีนี้ทำโดยอ้างอิงกับราคาของสินค้าแบบเดียวกันที่ซื้อขายกันในตลาดภายใต้สภาพเศรษฐกิจเดียวกันและเป็นราคาที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกันในลักษณะของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกัน การกำหนดราคาวิธีนี้มักใช้กับการให้บริการหรือการขายสินค้ากับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันที่เป็นรายการค้าตามปกติ หรือใช้ในการกำหนดต้นทุนทางการเงิน
12. การกำหนดราคาของรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอีกวิธีหนึ่งคือ วิธีขายต่อ วิธีนี้มักนำมาใช้เมื่อมีการโอนสินค้าระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันก่อนที่สินค้านั้นจะขายให้กับบุคคลหรือกิจการภายนอก การกำหนดราคาวิธีนี้ใช้ราคาขายต่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคาโอน โดยนำราคาขายต่อมาหักด้วยจำนวนต้นทุนและกำไรที่ผู้ขายควรได้รับ

จากการขายต่อ ปัญหาในทางปฏิบัติของวิธีขายต่อคือ การกำหนดจำนวนต้นทุนและกำไรที่เหมาะสมซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้ดุลยพินิจ วิธีขายต่อนี้มักใช้ในการโอนทรัพย์สินที่เป็นสิทธิหรือที่เป็นการให้บริการ

13. วิธีการกำหนดราคาของรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันวิธีที่สามคือ วิธีราคาทุนบวกกำไรส่วนเพิ่ม ซึ่งเป็นวิธีที่นำกำไรส่วนเพิ่มที่เหมาะสมบวกกับราคาทุนของสินค้า ปัญหาในทางปฏิบัติของวิธีนี้คือ การกำหนดจำนวนต้นทุนและกำไรส่วนเพิ่มเพื่อใช้ในการคำนวณราคาโอน ในกรณีนี้ ผู้ขายอาจใช้ผลตอบแทนต่อยอดขายหรือผลตอบแทนต่อเงินลงทุนของอุตสาหกรรมที่คล้ายคลึงกันมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนกำไรส่วนเพิ่มที่ใช้ในการคำนวณ
14. กิจการที่เสนอรายงานอาจไม่ได้กำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีระหว่างกันตามวิธีที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 11 ถึง 13 ในบางครั้งกิจการที่เสนอรายงานอาจไม่คิดราคาใด ๆ ในการโอนทรัพย์สินระหว่างกัน ตัวอย่างเช่น การให้บริการจัดการ โดยไม่คิดค่าบริการ และการให้สินเชื่อโดยไม่คิดดอกเบี้ย
15. ในบางกรณี รายการบัญชีจะไม่เกิดขึ้นหากบุคคลหรือกิจการไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ตัวอย่างเช่น กิจการขายผลผลิตส่วนใหญ่ให้บริษัทใหญ่ด้วยราคาต้นทุน กิจการนั้นอาจไม่สามารถหาลูกค้ารายอื่นได้หากบริษัทใหญ่ไม่ซื้อสินค้า

การเปิดเผยข้อมูล

16. มาตรฐานการบัญชีหลายฉบับกำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เช่น มาตรฐานการบัญชี เรื่อง การนำเสนองบการเงิน กำหนดให้กิจการเปิดเผยรายการระหว่างกันที่เป็นสาระสำคัญ เงินลงทุน และยอดคงเหลือของกิจการในกลุ่มและบริษัทร่วม มาตรฐานการบัญชี เรื่อง งบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย และ เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทร่วมและบริษัทย่อยที่เป็นสาระสำคัญ
17. ตัวอย่างของรายการบัญชีที่กิจการอาจต้องเปิดเผยข้อมูลในงวดบัญชีที่รายการเหล่านี้มีผลกระทบ
 - 17.1 การซื้อหรือขายสินค้าสำเร็จรูปหรือสินค้าระหว่างผลิต
 - 17.2 การซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์หรือสินทรัพย์อื่น

- 17.3 การให้หรือรับบริการ
- 17.4 การเป็นตัวแทน
- 17.5 การมีสัญญาเช่าระยะยาว
- 17.6 การให้หรือรับข้อมูลจากการวิจัยและพัฒนา
- 17.7 การให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์
- 17.8 การจัดหาเงินทุน (รวมถึงเงินกู้และส่วนทุนที่จ่ายในรูปของเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น)
- 17.9 การค้าประกันหรือการให้หลักประกัน
- 17.10 การมีสัญญาการจัดการ

18. กิจการต้องเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในทุกกรณีที่มีการควบคุมเกิดขึ้นไม่ว่ารายการบัญชีระหว่างกันจะเกิดขึ้นหรือไม่

19. กิจการต้องเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในทุกกรณีที่มีการควบคุมเกิดขึ้น ไม่ว่ารายการบัญชีระหว่างกันจะเกิดขึ้นหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลกับผู้ซึ่งบการเงินเกี่ยวกับผลกระทบที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจมีต่อกิจการที่เสนอรายงาน

20. กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งเปิดเผยถึงประเภทและองค์ประกอบของรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันหากการเปิดเผยข้อมูลนั้นจำเป็นต่อความเข้าใจในงบการเงินที่นำเสนอ

21. ตามปกติ องค์ประกอบของรายการบัญชีที่จำเป็นต่อความเข้าใจในงบการเงินที่นำเสนอประกอบด้วยรายการต่อไปนี้

- 21.1 ปริมาณของรายการค้าไม่ว่าจะเป็นจำนวนเงินหรืออัตราร้อยละ
- 21.2 จำนวนเงินหรืออัตราร้อยละของยอดคงค้าง
- 21.3 นโยบายการกำหนดราคา

22. กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยรวมรายการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน เว้นแต่การแยกเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะจำเป็นต่อความเข้าใจในผลกระทบที่รายการนั้นมีต่องบการเงินของกิจการที่เสนอรายงาน

23. กิจการไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินรวมเกี่ยวกับรายการบัญชีที่เกิดขึ้นระหว่างกิจการในกลุ่ม เนื่องจากงบการเงินรวมถือว่าบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยเป็นกิจการที่เสนอรายงาน

เดียวกัน แต่กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการบัญชีตามวิธีส่วนได้เสียที่มีกับบริษัทร่วม โดยถือเป็นรายการบัญชีที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

วันถือปฏิบัติ

16. มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ให้ถือกึ่งงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางอรุณี ขศบุตร
วัน เดือน ปี เกิด	13 กันยายน 2513
ที่อยู่ปัจจุบัน	170/148 หมู่ 6 ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50290
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ปีการศึกษา 2536 สำเร็จการศึกษาปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2541
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. 2536 – 2537 เจ้าหน้าที่อำนวยการ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2539 – 2541 เจ้าหน้าที่สินเชื่อ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ - เชียงใหม่ พ.ศ. 2541 – 2543 ผู้ช่วยสมุหบัญชี บริษัท เอ็มเปก้า (ไทยแลนด์) จำกัด พ.ศ. 2543 – ปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้